

‘គេលខេត្ត’ សំរាប់ ក្នុងពេទ្យ
ប៊ណ្ឌីក ‘គរាមុន្តកដី’

‘ລອມ’ ‘ສຳຄັບ’ ‘ຄໍ່ພວະນິກວ’
ທີ່ກໍ ‘ຄວາມຜູກພົນ’ ສາຍນໍາ

★ເດລີນວິສ★

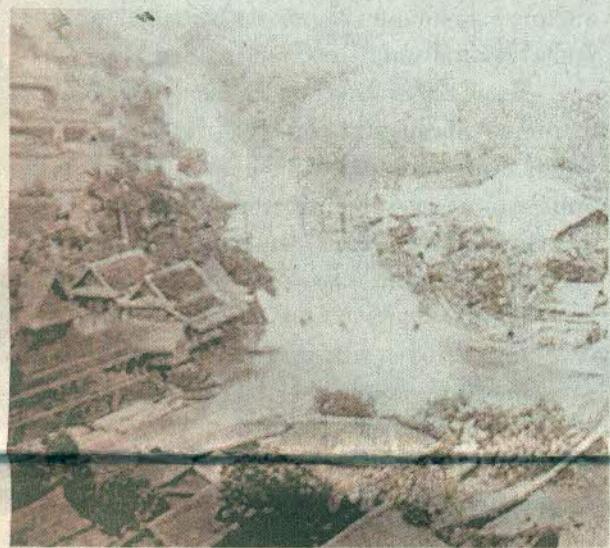
ຕ່າງຕີ

ວິສໄທຍຜູກພັນກັບ “ສາຍນ້ຳ” ມາຍານານນັບແຕ່ມາຮານກາລ ໄນ
ຈະເປັນການຕັ້ງດີນສຽານເປັນເມືອງ ກາຮສ້າງບ້ານເຮືອນ ໃນອົດຕິດ
ນັກຈະເລັກທໍາລາຍໃກ້ນ້ຳ ເພຣະກາຮຄົນນາມຂົນສົ່ງ ກາຮດ້າ ກົມັກດ້ອງ
ພຶ່ງພຶ່ງທີ່ອີ້ນເລັນທາງນ້ຳເປັນຫລັກ ດ້ວຍເຫດຖຸນິ້ນອາຈາກສາຍນ້ຳໃຫຍ່ ຈາ
ອຢ່າງ “ແມ່ນ້ຳ” ແລ້ວ ສໍາຮ້ວນ “ຄລອງ” ກົມືອງມູນກາ ຮຸມດົງໃນເມືອງ
ໄຫຫຼູງຍ່າງ “ກຽງເທິພາ” ...

“ຄລອງ” ມີບຫາທາຄວາມສໍາຄັญດ່ອຄວາມເປັນອຸ່ນຍຸ່ງອັນຜູນໃນ
ອົດຕໍອປ່າງໄກລ໌ສືບ ນອກຈາກ ຂ່ວຍດ້ານກາເດີນທາງ ກາຮຂົນສົ່ງ ໃຫ້
ເປັນໄປໄດ້ໂດຍສະວາດເວົວ ໂດຍທີ່ຄລອງຈະເຊື້ອມແມ່ນ້ຳສາຍຕັ້ງ ຈາ
ຫົວໜ້າເລັນທາງລັດໜ້ວຍຢ່າງຍ່າຍໃນແມ່ນ້ຳທີ່ໄຫລວ້ອມຄົດເດີຍວ
ຂະນະເດີຍວ້າກັນກາຊຸດຄລອງຍັງມີຈຸດໝາຍເພື່ອກາຮ ສົ່ງນ້ຳເຂົ້າໄວ່ນາ

‘ຄລອງ’ສໍາຄັญ ‘ຄູ່ ບັນທຶກ’ ‘ຄວາມຜູກ’

“ສົ່ງຕ່ອອງຄໍຄວາມຮູ້ເອາໄວ້

“ส่งต่อองค์ความรู้เรื่อไว้ อย่างแยบยลหลายด้าน”

เพื่อการเกษตรกรรม และยังช่วย รักษาแม่น้ำ ไม่ให้เกิดน้ำท่วมขัง ในบริเวณที่ราบลุ่ม ในยามน้ำท่ามาก ฝนตกหนักในฤดูฝน และอีกหลายหลายบทบาทสำคัญ ๆ ซึ่งศึกษาได้จาก “คลอง”

อาจารย์วนถุทธิ์ อันໂກເຕີຕ ຄະລາປ່າປັດຍກວມຄາສຕ່ຽນ ໄກຮູງເທິພາ ວິໄລ ດັບອຸປະກອດ ອົບກົດໂຄນໂລຢີພຣະຈອນເກົ້າເຈົ້າຄຸນທຫວາລາດກຽມບັນ (ສຈລ.) ໃຫ້ຄວາມຮູ້ພາບຢືນສັນພັບ ຄລອງປະວັດຄາສຕ່ຽນ ໄກຮູງເທິພາ ວິໄລ ວິໄລ ມີຄວາມສຳຄັນ ທີ່ລົອດີເລີ່ມຜູກພັນກັບວິຖີໃຫຍມັນແຕ່ອຸປະກອດ ແລະຈາກທີ່ເຄີຍກ່າວກັນວ່າ ກຽມບັນ ເປັນເວັນສະຕະວັນອອກນ້ຳ ນັບຄວາມໝາຍກົ່າມ່ານ ບອກຄົງກາງເປັນ ເມືອງທີ່ມາໄປດ້ວຍຄລອງ ຂຶ້ນໃນກາງບຸດຄລອງຂັ້ນມານັ້ນມີຄວາມສຳຄັນຕ່ອງເມືອງ ຍັງປະໂໄຍ້ນີ້ເກີດຂັ້ນຫລາຍ ຈຳດ້ານ

ไม่เพียงเฉพาะการสัญจร การขนส่งสินค้า ແມ່ນໜັກຄລອງໃນອຸປະກອດ ເປັນທີ່ຍູ້ອາດຍື່ອງພື້ນແລະສັດວັນນ້ານານານີດ ແລະ ແມ່ນໜັກຄລອງນັ້ນກົບອາເລົວວິວໜັນອຽມທີ່ເກີຍເນື່ອງຜູກພັນກັບສາຍນ້ຳ ທັງໃນດ້ານເກົ່າກວາມການດໍາເນີນຫຼັດ ຊື່ງແຕ່ລະພື້ນທີ່ແຕ່ລະທ່ອງດືນ ຕ່າງກົມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນໄປແຕ່ກະນັນ ອົບຄວາມຮູ້ຂັ້ນນາດໃຫຍ່ສຶກຂາໄດ້ຈາກຄຸຄລອງ-ສາຍນ້ຳ ກົມືອຢູ່ໃນພື້ນທີ່ຕ່າງ

“ໃນແມ່ນໜັກຄລອງ ສັດວັນນ້ຳ ບາງນີ້ນີ້ເປັນດັ່ນທີ່ວັດຄຸນກວານນ້ຳ ອິ່າງເຊັ່ນ ກະເຽນເຈົ້າພະຍາ ປຸລາເທິພາ ປຸລາເທິພາ ລາວ ຊື່ງອາດຍື່ອງໃນແຫ່ງນ້ຳສະອາດ ປັຈຸບັນອາຈາດນ້ອຍລົງໄປ ເພົ່າວ່າສາກົນປະວັດເທິພາ ສິ່ງແວດລ້ອມສຳຄັນຂອງແມ່ນໜັກຄລອງທີ່ເປັນໄປ ຊື່ງທາກເປີຍບຸດຄລອງ ກັບຮ່າງກາຍຂອງເຮົາ ຄລອງເປັນເໜືອນເລັ້ນເລືອດຫຼຸດຄລອງເລີ່ມຫຼັດ ຊື່ງວັນນີ້ຈາກເລືອດເລັ້ນເລືອດອູ້ນ້ອຍນັກ ການພັດນາ ອຸນ້ວັນຍັງ ດ້ວຍຄວາມເຂົ້າໃຈ ຈຶ່ງເປັນການສ້າງຄວາມຢັ້ງຍືນ ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນຕ່ອງກາງຮັກໝາແມ່ນໜັກຄລອງ”

อาจารย์วนถุทธิ์ ຍັງໃຫ້ຄວາມຮູ້ໂດຍເລົາເພີ່ມດິນກັນນະ ຄລອງອຽມຫຼາດ ແລະ ຄລອງຫຼຸດ ວິໄລໃນແພນທີ່ຈະເຫັນວ່າຄລອງອຽມຫຼາດມີຄວາມຄດໂຄງ ສ່ວນຄລອງຂູ້ມັນຈະເປັນເລັ້ນດຽງ ແຕ່ໄວ່ວ່າ ເຮືອນທີ່ອູ້ຢ່າຍ ແລະເຄື່ອງໃຫ້ຕ່າງ ຈະເປັນຄລອງຫຼຸດ ທີ່ວັດຄລອງອຽມຫຼາດ ກົມື້ມີຄວາມສຳຄັນ ທີ່ກາງລົດຮັບນ້ຳໃໝ່ໃຫ້ໃນຍາມແລ້ງ ການຮັກໝາ ແລະເກີນກັນໜ້າໄວ້ໃຫຍມັນ ພະຍາກົມື້ມີຄວາມສຳຄັນທີ່ກັນເມືອນຄວັງອຸປະກອດທີ່ຍັງມີທີ່ເຫັນ ອິ່າງເຊັ່ນ “ຄລອງໄຂ່ອ່າງ” ເພົ່າວ່າ

ຄລອງແສນແບບຍັງຈີງເປັນເລັ້ນທາງສູງຈາກ

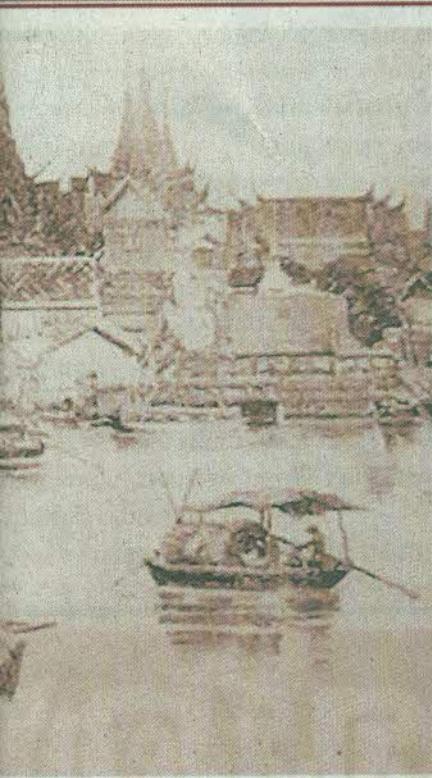
ເຮືອໃຫ້ສາງຄລອງແສນແບບ

ອ. วนถุทธิ์ อันໂກເຕີຕ

ແມ່ນໜັກຄລອງ ວິໄລ ເປັນດັ່ນທີ່ເກີດຂັ້ນນັບແຕ່ອຸປະກອດ ຈຶ່ງ ດ້ວຍທົດ ພະບາທສມເຈົ້າພະຫຼາດ ກົມື້ມີປຸງຢູ່ ສົ່ງຕ່ອງອົບຄວາມຮູ້ເວົ້າໄວ້ຍ່າງແຍບຍລຫລາຍດ້ານ ທັງໃນ ຂຸດຄລອງທີ່ໃຫ້ເກີດເນື່ອງໃຈ່ ດ້ວຍວິគາກວາມຄາສຕ່ຽນ ສາດປັດຍກວມຄາສຕ່ຽນ ຊື່ງສຶກຂາໄດ້ຈາກບ້ານ ຄລອງຕ່າງກັນໄປໃນແຕ່ລະ ດ້ວຍວິການຄາສຕ່ຽນ ສົ່ງຕ່ອງອົບຄວາມຮູ້ເວົ້າໄວ້ຍ່າງແຍບຍລຫລາຍດ້ານ ທັງໃນ ຂຸດຄລອງທີ່ໃຫ້ເກີດເນື່ອງໃຈ່ ດ້ວຍວິການຄາສຕ່ຽນ ສົ່ງຕ່ອງອົບຄວາມຮູ້ເວົ້າໄວ້ຍ່າງແຍບຍລຫລາຍດ້ານ ທັງໃນ ຂຸດຄລອງທີ່ໃຫ້ເກີດເນື່ອງໃຈ່

ກັນເມືອນຄວັງອຸປະກອດທີ່ຍັງມີທີ່ເຫັນ ອິ່າງເຊັ່ນ “ຄລອງໄຂ່ອ່າງ” ເພົ່າວ່າ

คลองในพระนครในครั้งอดีต

มาคัญ ‘คลองพระนคร’ ามผูกพัน’สายน้ำ

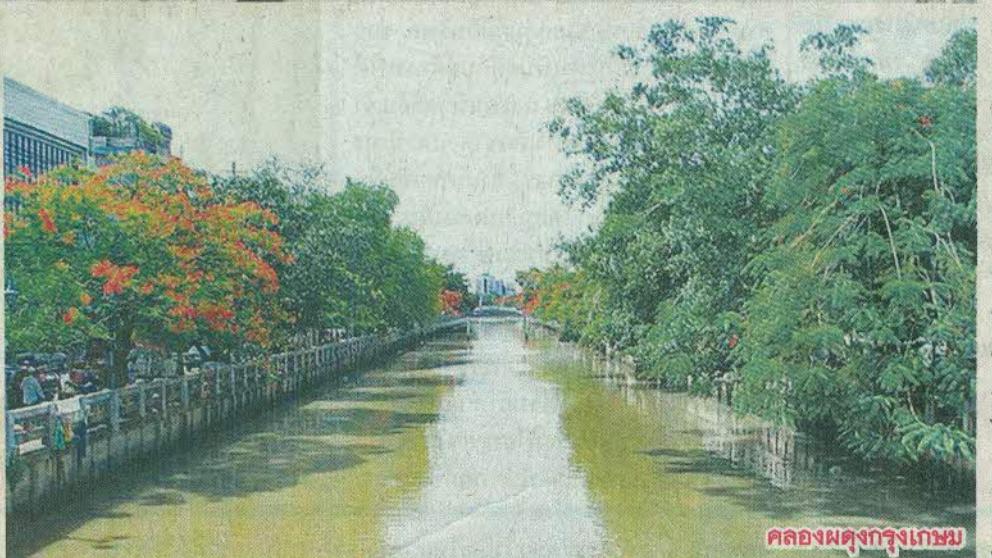

มอญและชาวจีน บริเวณปากคลองจะมีเรือบรรทุกโลง อ่าง ล่องมาจากอยุธยา ลพบุรี อ่างทอง สุพรรณบุรี ลัดเลาะตามแม่น้ำ ท่าจีน แม่น้ำเจ้าพระยา มาค้าขายในบริเวณนี้เป็นประจำ บอกเล่าไว้ชัดในอดีต เป็นอีกนักท้าที่ทำให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้

สำหรับ คลองธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ ในมุ่มนอง อาจารย์วนถุทธิ์ ให้ความสนใจกับ “คลองสามเสน” โดยคลองแห่งนี้หากไม่สังเกตอาจมองข้ามไป เป็นคลองที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งต่อ นามีการขุดแต่งเพิ่ม และอีกหนึ่งคลองที่ มีชื่อเสียงคือ “คลองพระในชัย” คลอง ลายนี้ได้รับการกล่าวขานมาโดยตลอด ปรากฏในงานวรรณกรรม และใน ภาคยนตร์ ลศควรทิวทัศน์ อัญเชิญฯ โดย เป็นคลองที่บอกเล่าเรื่องราวของ “แม-

กำหนดภูมิทัศน์ทางเรือที่คลองผดุงกรุงเก่า

ສາລັອງຜຕະກາຮງເກຊມ

อ.รัณดุทธิ์ อนโภเศษ

เข้มแข็งในฯ พรชฯ ชุดขั้นตอนฯ
ด้านบังคับแต่อดีต จัง ถ่ายทอด พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลฯ รัชกาลที่ 1 และจากการ
ท่องเที่ยวและศึกษาดูงาน ทั่วไป ชุดคลองทำให้เกิดเป็นทางน้ำรอบกรุง ซึ่งคลองรอบกรุงมีชื่อเรียก
คลองชักดิบ ชั้งศึกษาได้จากบ้าน คลองต่างกันไปในแต่ละช่วง ตามลักษณะที่คลองผ่าน

“คลองโいろ่งอ่าง” เป็นส่วนหนึ่งของคลองรอบกรุง เช่นกัน ที่เป็นเส้นทางเดินทางไปมาหา ยังเป็นคลองคู่เมืองสำคัญ ชุดขึ้นบันไดต้นกรุงรัตนโกสินทร์และที่เรียกว่า “คลองแสนนสถาปนา” ในอดีต ชื่อ “โいろ่งอ่าง” เพราะในอดีตเป็นแหล่งค้าขายเครื่องปั้นดินเผาของชาว

สำหรับ คลองջรรมชาติที่มี
เอกลักษณ์ ในมุมมอง อาจารย์วนถห์ ให้
ความสนใจกับ “คลองสามเสน” โดย
คลองแห่งนี้หากไม่สังเกตอาจมองข้ามไป
เป็นคลองที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งต่อ^{มา}มีการวูดแต่งเพิ่ม และอึกหึ้นคลองที่
มีชื่อเลียงคือ “คลองพระโขนง” คลอง
สายนี้ได้รับการกล่าวขานมาโดยตลอด
ปรากฏในงานวรรณกรรม และใน
ภาคบันตร์ ละคร trohทัศน์ อุปนิส่อง ๆ โดย^{เป็น}คลองที่บอกเล่าเรื่องราวของ “แม'
นา” และบอกเล่าภูมิทัศน์ วัฒนธรรมใน
อดีตของชุมชนไว้ชัดเจน

อีกหนึ่ง คลองประวัติศาสตร์ คือ “คลองประเวศบุรีรัมย์” คลองสายหลัก ในเขตตลาดกระบังแห่งนี้ก็เป็นอีกคลองเก่า แก่ที่เชื่อมโยงวันวานและปัจจุบันได้อย่างง่า สนใจ เป็นคลองชุดดัดดวงเชื่อมต่อจาก คลองพระในงงซึ่งเป็นคลองธรรมชาติ ถึง แม่น้ำบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็น ลำคลองที่มีความยาว โดยในอดีตเป็นสัน ทางชนส่งสินค้าและการสัญญาที่มีความ สำคัญ โดยหากเปรียบเทียบก็เป็นเหมือน “ถนนมอเตอร์เวย์” ในยุคสมัยนี้

“คลองผดุงกรุงเทพมหานคร” คลองแห่งนี้ ตั้งต้นที่แม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านกรุงเทพฯ ไปสุดที่แม่น้ำเจ้าพระยา คลองนี้มีความยาวประมาณ 10 กิโลเมตร ล้อมรอบกรุงเทพฯ อยู่ทั้งสองฝั่ง คลองนี้เป็นแหล่งค้าขายและอุตสาหกรรมที่สำคัญมาก ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คลองนี้ยังคงเป็นส่วนสำคัญของการเดินทางและอุตสาหกรรมของประเทศไทย แม้ในยุคที่มีการขนส่งทางถนนและทางอากาศเพิ่มขึ้น คลองนี้ก็ยังคงเป็นจุดท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของกรุงเทพฯ

คล่องล้ำยนี่เป็นเส้นทางสำคัญสำหรับ อิกหนึ่งคลองประวัติ การสั่งจร ตามประวัติคลองแสบแล็บ คลอง-สร้างคลอง”

เป็นคลอทที่ชุดขึ้นตามพระราชดำริของ
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ท้าว รัชการที่ 3 เพื่อเชื่อมแม่น้ำ
เจ้าพระยา กับแม่น้ำบางปะกง ให้เป็น
เส้นทางลัดไปยังเมืองปราจีนบุรี และ
เมืองจะเขิงเทรา

“คล่องบางลำพู” อีกหนึ่ง
คล่องประวัติศาสตร์ที่บันทึกและบอก
เล่าภูมิทัศน์ บรรยายภาคครั้งอดีต
และปัจจุบันที่ล้วนเป็นเครื่องเรียนที่ดี

หลงตันเจน ทับรากะห์เบ็นลัมหนู
ของ คลองรอบกรุง ทางตอนเหนือ
เป็นคลองชุดที่มีความกว้างและลึก
กว่าคลองแม่น้ำเจ้าพระยา แต่ตื้นกว่า

พัฒนาโลก รัชกาลที่ 1 และจากการ
รวมบกรุง ซึ่งคลองรองบกรุงมีชื่อเรียก
ตามล้านที่สำคัญที่คลองผ่าน

ขณะที่ “คลองคูเมืองเดิม” คลองที่มีนานับแต่ครั้ง
古往今來 ที่มีความน่าสนใจ เช่นเดียวกับ “คลองหลอดเหมือน -
คลองหลอดได้” คลองที่อยู่ในเมืองและเชื่อมคลองคูเมืองขึ้นที่หนึ่ง
และขึ้นที่สองไว้ ส่วนอีก คลองสำคัญเดียงคู่พระนคร คือ “คลอง
บางกอกน้อย - คลองบางกอกใหญ่” คลองที่เกิดจากการขุด
คลองลัดแม่น้ำเจ้าพระยา ขึ้นช่วงกลางสมัยอยุธยาเพื่อให้เรือ

สำเนาเดิมทางได้โดยส่วนตัว ช่วยย่นย่อระยะทาง โดยคลองน้ำเป็น
ส่วนหนึ่งที่เป็น คลองในกรุงเทพฯ ที่จ่ายภาพความสำคัญของ
คลองคู่พร้อมๆ กัน

ทั้ง ย่า ใจเรียรูนเทือกยังเห็นมุมมองเพื่อการ ศุภคล่อง รอง
ราวน เคยเป็นระบบใหญ่ เป็นสายน้ำที่หล่อเลี้ยงทุกสรรพชีวิต ถ้า
ห้าง “คลอง” ยังเป็นอุบາຍที่มีความหมายต่อความเป็นอยู่ปัจจ
ังยัง เป็นอาชญาคดีในการแก้ปัญหาเรื่องน้ำ ทั้งยังเป็นคลัง
ความรู้ เป็นบันทึกประวัติศาสตร์ ที่ทรงคุณค่า

การ “อนุรักษ์คลอง” ที่เนื่องด้วยธรรมชาติ “ด้วยความเข้าใจ” เป็นสิ่งที่สำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน...
อย่างจริงจัง”.

6

◆ พาช์พร旦 บุญเลิศ ◆